

Ára 30 fillér.

KÜLÜGY-HADÜGY

Budapest, 1914. november 4. SZEMLE I. évfolyam, 45. szám

A szerkesztésért felelős: Dr. Simon Elemér orsz. képviselő. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII., Népszínház-u. 16

Előfizetési ára: fél évre 8 K, egész évre 15 K. Egyes szám 30 fill. Megjelenik minden hét közepén. Telefon: József 51-15

Október 29-én délelőtt egy három kéményes török cirkáló ágyuzta Feodoszia városát és a vasutállomást, megrongálta a székesegyházat, a görög templomot, a kikötői raktárakat és a mólót. A Hamidie török cirkáló Movorosszájszk előtt horgonyt vetett, a várost megadásra és az állami vagyon kiadására szökölt fel, azzal fenyegetőzve, hogy ellenkező esetben a várost bombázni fogja. — Ezzel a török—orosz ellenségeskedés megindult s a világháborúnak új korszakába léptünk.

Tartalom:

A török—orosz harcok térképe.

Iser—Ypres—Lille. (Vázlattal.)

Világháború. a) A diplomáciai események naplója.
b) A hadi események naplója. (Vázlatokkal.)

A magyar társadalom és a háború. Még messze van...

Kérdőkördések a hadbavonultakról.

Külföld. A »nagy-lelkű« Oroszország. (Földes Arthur dr.)

Katonai tanácsadó.

Az új panizlám mozgalom. (Iván Ede.)

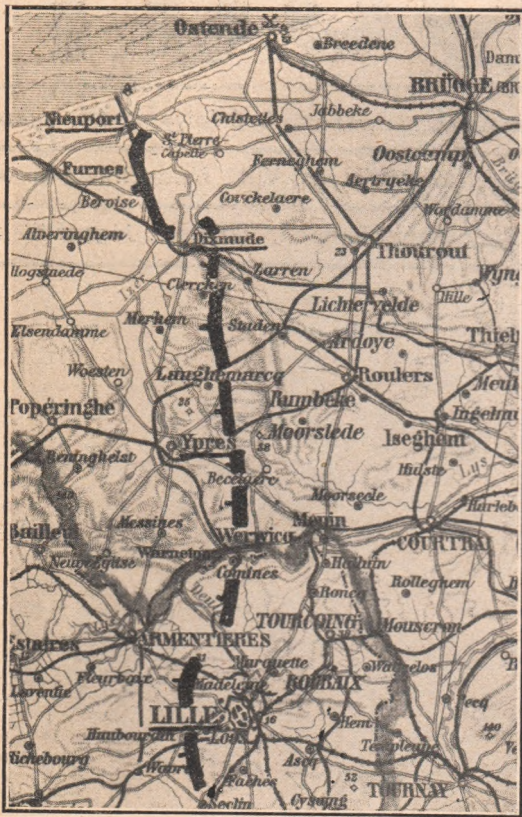
Német gyarmatok. Togo. (Milleker Rezső dr. egyetemi tanár.)

Harcéri pillanatfelvételek. Átkelés a Drinán. (Lendvay Károly főhadnagy és D. S. C.)

Elesett hősök.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek. — Hirdetések.

Iser—Ypres—Lille.

A belga és angol csapatok által védett Antwerpen eleste után, a németek délnyugati irányban Gent városán keresztül üldözték a visszavonuló ellenséget, amely részben a tengerpart felé, részben a francia határ felé húzódott vissza.

Október 10-én esik el Antwerpen és október 15-én már Ostende is német kezében van. Így kijutott a német az Északi tenger partiára, s ennek hadműveleti szempontból megmérhetetlen nagy jelentősége van. A tengerpart uralma immár kizárja a német jobbszárny átkarolásának vagy megkerülésének lehetőségét.

Így jut nagyjelentőségre Belgium nyugati része. Most ez a főhadiszíntér, ideiránvul a közérdeklődés, mely az elmúlt hét napjaiban a Franciaország területén szembenálló milliós hadseregekkel nem is foglalkozott. Elhatározó jelentőségűek a harcok, melyek most Belgium területén folynak.

Az Ostende-ből a tengerparton visszafelé húzódó angol, belga és francia csapatok az Yser folyó vonalát és ennek csatornáit előnyükre használták fel úgy, hogy most egy 70 km. széles fronton, melynek jobbszárnyva a tengerparton Nieuport-nál, balszárnyva pedig Lille városánál (francia területen) van, a győztesen előnyomuló német oszlopok a legmakacsabb ellenállásra találtak. A csata még folyik. Kimenetele elé jóslásokkal se bocsájtkozhatunk. Ellensé-

geink számára kedvező a terep, az Yser folyó a vidéken levő árkok, csatornák és töltésekkel, melyek kiválóan elősegítik a védekezést a vehemens erővel támadó németek ellen. Emellett az angol hajúk összhangban a szárazföldi csapatokkal állandóan bombázzák a német jobbszárny sorait. 11 hadihajóból áll az az angol flottilla, mely a tenger felől előnyösen működik az ellenség javára, köztük három olyan hajó, melyek eredetileg Braziliának épültek: Mersey, Humber és Severn. Pusztító tüzelésüket a németek kitűnő nehéz tüzérsége viszonzja. Eloszor egy angol torpedó naszád esett áldozatul, majd az egész hajóosztály visszavonulásra kényszerült, mert három egysége súlyos lövést kapott az oldalán. Így folyik az élet-halál harc a tengerparton a legnagyobb elszántsággal. A német okvetlenül tért akar nyerni Dunkerque felé, mert ott a Calais csatorna felé közeledik és így a francia balszárnynak háta mögé kerül. Viszont az ellenség is minden erejét megfeszíti hogy az Yser folyón túl a német csapatokat előnyomulni ne engedje, sőt a mögöttük eső ország részben is nyugtalanságot keltsen. Ez okból bombázzák október 23-án a gyönyörű fürdőhelyet Ostendét és pusztították el a belga és francia tőkések tulajdonát képező városrészeket, mindazt azért, hogy az Yser folyóig előnyomult német harcvonalak mögött nyugtalanságot keltsenek.

Hasonló szívóssággal folyik a harc Ypres környékén és még makacsabbul Lille-től nyugatra. Az itt elért siker is befolyással lehet az északi rész harcaira. Minden egyes lépés Lillétől nyugatra uiabb közeledés Dunkerque felé és közvetve a francia balszárny mögé. Viszont ha sikerülne Lille mellett a német harcvonal áttörése, ketté szakadna az itt harcoló német hadsereg, ezt keresztülvinni, ez most a francia vezérkar vágya-álma.

Világháború.

(Az előzményeket tartalmazó augusztus 30., szeptember 24., 28., október 8., 12., 20. és 27-iki számokat példányonként 20 fillér postaköltség ellenében megküldi a kiadó. hivatal.)

A diplomáciai események naplója.

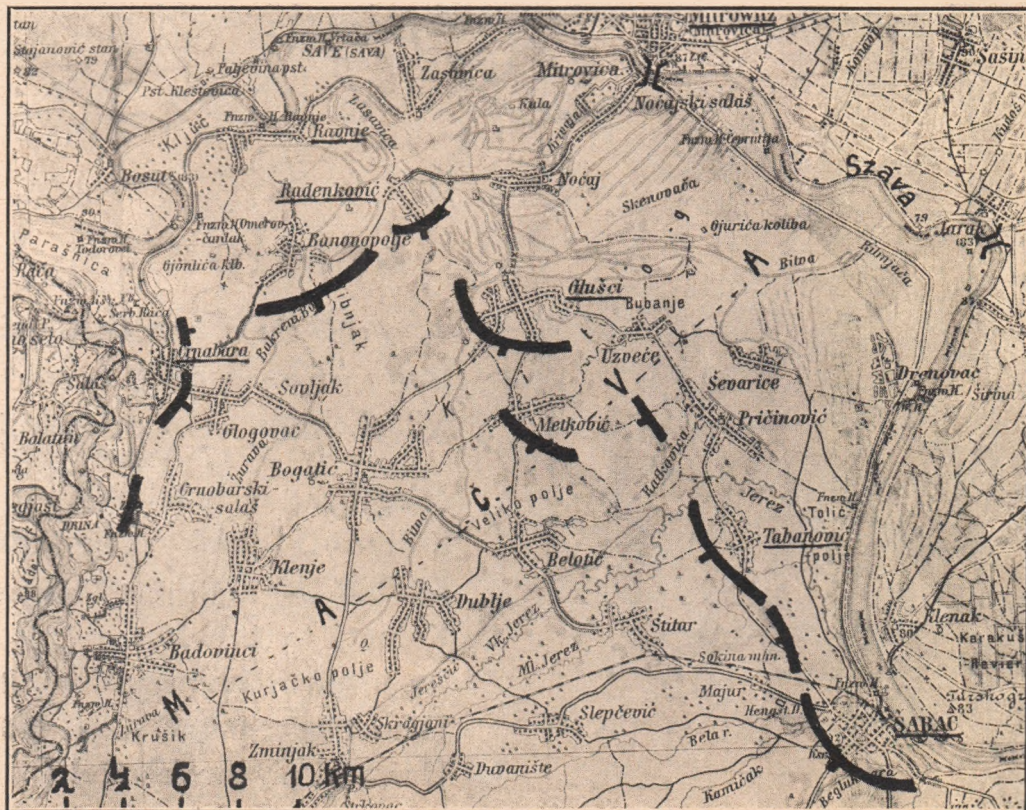
Október 20.

A japán tengerészeti miniszterium kijelenti, hogy a német Marsal-, Marianna- és Karolina-szigetek (Csendes-Oceán) megszállásának tisztán katonai oka volt.

Az angolok pár órára elzárják a Suez csatornán a közlekedést.

A Panama-csatorna a Culebránál történő földcsuszamlás helyrehozása után ismét szabad.

Az angolok kérdésére, hogy mit keresnek német tengerészek a török hadihajókon, azt feleli a porta, hogy ez Törökország magánügye.

Hivatalos jelentések szerint a Száván és Drinán már régebben átkelt csapataink a fekete vonalakkal jelzett területig vonultak győzelmesen előre az utolsó napokban.

Október 21.

Szerbia új sorozást tervez Új Szerbiában. Az elégedetlenség emiatt nőttön-nő, ugyancsak szintén az új-szerbiai önkénykedések miatt is. Egy bolgár-török banda Köprüluban szerb sorkatonasággal összeütközik.

A német hadikölcsön befizetései meghaladják a három milliárdot.

A bolgár sajtó egyre határozottabban fordul Oroszország ellen.

Görögországban nő az izgalom a Törökországból kiüldözött hellének sorsa miatt.

Október 22.

A harcterről sebesülten visszatért oroszok száma ijesztően nő. Minden város és falu a határtól Moskváig valóságban kórház. Az egészségügyi intézkedések rosszak és elégtelenek. A szökevények száma napról-napra szaporodik. A hadi pótlódó behajtása nagy nehézséggel jár, ez is bizonyítja az általános szegénységet.

Bulgária aknákkal biztosítja partvidékét. Egyiptomból visszatért svájci alattvalók mondják, hogy úgy ott, mint Indiában, aggasztóan nő az elégedetlenség. Egyiptom és India elszakadása megérett. Elégséges egy nagyobb zökkenés és e két tartomány végleg leválik Nagy-Britannia testéről.

Egyiptomból nagy angol és kanadai csapatok érkeztek: Ezekből 14 ezer ember a Suez-csatorna két partján, ötezer Alexandriánál koncentráltatott. További 50 ezer érkezését Kanadából és Ausztráliából várják. Indiából az összes nem megbízható ezredeket visszahívták. Közben számos dezertálás történt.

A francia hadseregben küzdő olasz gárbaldisták panaszkodnak, hogy ott méltatlanul bántak velük és övják honfitársaikat példájuk követésétől.

Portugáliában nyugtalanság tör ki. A lakosság nagyrésze tiltakozik az ellen, hogy Anglia segítségére csapatokat küldjenek.

Londonban nő a Zeppelinektől való félelem. Az utcákat sötétség borítja. A város közbiztonsága emiatt szenved. A vétségek egyre szaporodnak. Magyar és osztrák alattvalók letartóztatását folytatják.

Október 23.

A szarajevői felségárulási per végtárgyalása igazolja, hogy az összeesküvés szálai szerb miniszterek kezében futottak össze és hogy maga a szerb trónörökös is közbizben személyesen tárgyalt Ferenc Ferdinánd öfensége és neje gyilkosaival.

A francia kormány elhatározza a magyar, osztrák és német cégek felosztását és francia földön levő vagyonuk lefoglalását.

Az amerikai sajtó egyhangúan tiltakozik az ellen, hogy a „Brindilla” gőzöst (amerikai) egy brit cirkáló feltartóztatta.

Portugáliában több helyen újabb monarchisztikus zavargás tör ki.

Portugália kormánya tisztákat küld Angliába, hogy a hadisegtség módzatait ott megbeszéljék.

Görögország magatartása az albán Epiruszban rossz vért szül Törökországban. Epiruszban szaporodik a hellén és a mohamedán és a hellén bandák összeütközése.

Október 24.

Angol közlés szerint az ottani fogolytáborokban 110,000 a magyarok, osztrákok és németek száma.

Az angol-indiai sajtó megállapítja azt a

nagy kárt, mellyel a kis „Emden” cirkáló India közgazdaságát sújtotta. A ki- és bevitel csökkenése a fobb cikkeknel 48—72 millió.

Az orosz cár felajánlja Olaszországnak, hogy az összes monarchiabeli olasz származású hadifoglyokat szabadon bocsátja, ha Itália felelősséget vállal, hogy azok nem fognak többé Oroszország ellen küzdeni. Olaszország visszautasítja ezt az ajánlatot, melynek elfogadása semlegessége megsértését jelentené.

Anglia erősen verbuvál. Az eredmény azonban igen gyöngye és így 6 koronáról 15 koronára emeli a napi zsoldot. Irországból rohamos kivándorlás rá a felelet. Egy ir vezérferfiu kijelenti hogy az ireknek semmi okuk, hogy Anglia érdekében fegyvert fogjanak.

Az angol kormány megtiltja, hogy az Amerikából semleges hajókon visszatérő magyar, osztrák és angol tartalékosokat tovább is letartóztassák; bizonyára azért, hogy az Egyesült-Államok láthatóan erős érzékenységét ne sértse többé.

A Speziából Ajaccioba orosz költségre épített tengeralattjáró naszád visszatért Speziába.

Október 25.

O Felsőcséke a magyar és az osztrák miniszterelnökhöz kéziratot intéz, melyben felhívja őket, hogy intézkedjenek az orosz betörés által Magyarországon, Galiciában és Bukovinában okozott károk enyhítésére.

Az angolok a népjogok ellenére feltartóztatnak egy német kórházhajót.

Az Egyesült-Államok tiltakoznak a „Platuria” gőzös lefoglalása ellen és szabadonbocsátását követelik.

Törökország kioltja az Anatol.Kava-i világítótorony fényét a Boszporus bejáratánál.

Az angolok cirkálókkal figyeltetik a Vöröstenger partjait.

Az oroszok visszavonják csapataikat az Urmiató mentén fekvő (Perzsia) városokból Oroszországba.

Egyiptomban az angolok egy készülő, nagy összeesküvés nyomára jönnek.

A Südslavische Korrespondenz útján, a napokban jutottak nyilvánosságra, az elmúlt hónap végrehajtott, de csufos kudarccal végződött szerb betörések részletei. A szerbek három oszlopban nyomultak be Bosznia területére, középen a főerő, Bozanovic Milos tábornok parancsnoksága alatt; délen két montenegrói dandár, Vukotic és Rajevic vezérlete alatt. Mindhárom oszlop, a betörés után néhány nappal, egész a Drina vonaláig visszaveretett.

A török sajtó hevesen támadja Angliát egyiptomi önkényeskedései miatt.

Olaszország Valonában gyógy- és segély-állomást rendez be. Skutariban és Durazzóban már hasonló intézeteket állított fel. E célra a „Dandolo”, „Climéne”, „Agordat” és „Dardo” hadihajókat Valonába küldi. A „Calabria” és az „Etna” Közép-Albánia partvidéken cirkálnak, hogy a fegyver- és muníció-csempészést megakadályozzák.

Október 27.

A monarchia kiküldöttje Belgiumba megy, hogy ott Németországgal egyetértően az állampolgárok érdekeit megvédje.

Egyfelől Törökország, másfelől Anglia és Oroszország között nagy a feszültség.

Törökország, Perzsia és Afganisztán között egység létesül Oroszország ellen. Török oktató-tisztek Perzsiába mentek.

Egyiptomban nő az angolelles mozgalom. 20,000 főnyi angol csapat Egyiptomba indul.

Görögország kijelenti, hogy Argirokastro és Premetit (Epirus) csak ideiglenesen szállta meg.

A hadi események naplója.

Október 20.

„Harmaden” tenger felett járó naszád élen idegen tenger alatt járó naszád torpedótámadást intéz. Miután a támadó nem német naszád volt, csak angol lehetett.

Október 21.

Csapatunk bevonulnak Csernovicba.

Közép-Galiciában több védőállást elfoglalnak csapatunk a Sary Sambortól délkeletre fekvő 668-as háromszögelesi magaslaton; e helytől északnyugatra Starasól felé vezető műtökhöz közelebb jön arcvonalunk.

A németek Ossoviec irányába követik az oroszokat, több száz foglyot ejtenek és sok gépfegyvert zsákmányolnak.

Kelet-Poroszországban — kivéve a Kumbinnen környéki községeket — mindenütt helyreállott a postaforgalom.

A németek Ypres irányában diadalmasan nyomulnak előre. Lillénél az ellenség lassan visszavonul.

A franciáknak Thiancourt magaslatai ellen Toulból intézett rohamait a németek visszaverik. A franciák veszteségei igen jelentékenyek.

Október 22.

A Mokra-Rogatica országút két oldalán erős szerb-montenegrói csapatok vereségei szenvednek.

„Temes” monitorunk a Szávában aknába ütközve elsüllyed.

A San alsó folyásánál heves csata kezdődik. Zarzecénél 1000-nél több foglyot ejtünk.

Ivangorodnál két ellenséges hadosztályt vernek meg csapatunk, 3600 orosz foglyul ejtenek, egy zászlót és 15 gépfegyvert zsákmányolnak.

Augusztóvtól délre visszaverik az orosz támadásokat a németek és több gépfegyvert zsákmányolnak.

„Emden” német kis cirkáló (3650 t., 25 tengeri mértföld) elsüllyeszt az Indiai Óceánban hat értékes rakománnyal terhelt angol gőzöst és elfog egy szénszállító hajót.

Eljárása, mint az angol lapok írják, megbénítja Kalkutta kereskedelmét. Legutóbb is állítólag 24 millió korona kárt okozott Angliának.

Az Yser-csatornán a németek eredményeket érnek el, Dixmuidentől délre előretörnek, Lillétől nyugatra sikerrel támadnak, több községet elfoglalnak.

A belga parti harcokban részt vesznek a Brazília részére készült „Severn”, „Humber” és „Mersey” monitorok, melyeket Anglia még a háború kitörése előtt vett meg.

Nieuportnál gyorstüzelő ágyukat tesznek partra.

„Cormoran” angol gőzös aknán süllyed el. Az angol középtengeri flotta a Dardanelák előtt manővroz.

Az oroszok támadását Augusztóvtól délre visszaverik a németek és több gépfegyvert zsákmányolnak.

Az Argonne-erdőkben előre haladnak a németek, sok gépfegyvert zsákmányolnak, foglyokat ejtenek. Két francia repülőt lelőnek.

Mint olasz lapok közlik, az új angol csapatok felállítása nagy akadállyal jár, mert nincs oktató személyzetük, sem tábori lövegük.

A „Takashio” japán cirkálót, melyről azt hitték előbb, hogy aknán süllyedt el, mint kiderült, az „S 90” német torpedó naszád süllyesztette el. Utóbbi, hogy ellenség kezébe ne kerüljön, parthoz futott, hol saját legénysége röpitette levegőbe.

A Csingtau körüli harcokról jelentik, hogy az erődömekeket eddig eredménytelenül bombázták az angol és japán hadihajók. A „Triumph” angol páncélos hajó fedélzetét egy német taracklövédék ez alkalommal keresztüllötte.

Október 24.

Az északkeleti harctéren csaknem megszakítatlan vonalon folyik a harc az oroszok főereje ellen: a keleti Kárpátok északi lejtőjétől egész Plockig.

Przemysltől délre, a San alsó folyásánál, több eredményt érnek el csapatunk.

Csapatunk vállvetve harcolnak a németekkel a Varsó—Ivangorod közti Visztula vonaltól délnyugatra.

Ivangorodnál 1800 foglyot ejtettek a németek.

Kelet-Poroszországban offenzívába lépnek a németek Augusztóv ellen.

Nieuport és Dixmuden közt az Yser—Ypres-csatornán újabb erős csapatokkal vonulnak át a németek.

Bár nagy ellenséges erő áll velünk szemben, az Yprestől keletre és északkeletre is előrehaladnak, 500 angolt foglyul ejtenek, köztük egy ezredest és 28 tisztet.

A francia erődítési munkálatok kettőzött erővel folynak tovább. A kórházakban fekvő sebesülteket délre viszik.

Október 25.

Ivangorodnál szerencsével harcolunk. Eddig 8000 orosz ejtettünk foglyul és 19 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Jaroslau közelében egy orosz ezredest és 200 ember megadta magát.

Zalucznánál (Sniatnytól délnyugatra) és Pazieczinnánál (Nadvorrától délnyugatra) visszavetjük az oroszokat.

A németek Augusztóv elleni támadás előrehalad.

Liebert német tábornokot Lodz (Orosz-Lengyelország) kormányzójává kinevezik.

A németek megtámadják Nieuportot és Dixmuden az Yser-csatornától nyugatra. Az angol hajórajt erős tüzérségi támadás visszaüzi. Három angol hajót telibe talál-
nak.

Ypresnél áll a harc. Töle délnyugatra, valamint Lillétől nyugatra és délnyugatra előrehaladnak a németek; 500 angolt foglyul ejtenek. Arrastól északra erős francia támadás összeroppan. Veszteségei súlyosak.

A burok felkelése az angol uralom ellen nagy mérveket ölt.

Október 26.

A Romanjaplaninán megvert szerb erők a Drinán át visszavonulnak Kelet-Boszniát megtisztítottuk az ellenségtől. Csapatunk gazdag zsákmányt arattak.

Ivangorodtól délnyugatra erős ellenség ellen küzdünk. Egyik hadtestünk 10,000 orosz foglyul ejt.

Ivangorodtól északra új orosz hadtestek keltek át a Visztulán.

Varsótól délnyugatra az összes orosz támadásokat visszaverik a németek.

Német légi járóművek elpusztítják Varsó főpályaudvarát; hét ember meghal, 11 súlyosan megsebesül.

Északnyugati Belgiumban sikerrel haladnak előre a németek.

Egy angol torpedóromboló megjelenik Dedeagacs előtt.

Október 27.

A Száva partján elfoglalják csapatunk Ravnje községet és a Crnabarától (Macava) északra fekvő hadállást, négy löveget, nyolc gépfegyvert és sok hadiszert zsákmányolnak, öt tisztet és 500 embert foglyul ejtenek.

Lengyelországban új hadállásba vonulnak az osztrák-magyar és német hadseregek, miután többnapos ütközetben az oroszok összes támadásait visszaverték. Új erős orosz seregek nyomultak elő Ivangorod, Varsó és Novo Georgievszk tájékáról.

A Nieuport-Dixmuden melletti harcok még tartanak. A belgák nagy megerősítéseket kaptak. A legutóbbi ütközetekben tizezer halottat és sebesültet vesztek.

Tizenhat angol hajó minden eredmény nélkül vet részt az ütközetben.

Lillénél a németek támadása előrehalad.

Az Argonne-okban több védelmi állást elfoglaltak a németek.

ELŐFIZETŐINK

kívánságára a hadbavonult hozzátartozók hofyléte iránt az illető ezredekhez kérdéseket intézünk, katonaiügyekben tanácsokat adunk.

Aki 4--5 előfizetőt gyűjt,

tiszteletpéldányt kap és a Külügy—Hadügy előfizetőit megillető összes kedvezményekben részesül.

A magyar társadalom és a háborn.

Még messze van

karácsony a naptár lapjain, de azok is messze vannak, kik sziveink közepében lakoznak. Akik az északi Gránikon és a déli Száván túl harcolnak, azok nem térhetnek vissza karácsony szent éjszakájára meleg, puha otthonukba. Minden fehér, ünnepi asztalnál egy-két hely üresen marad. Távolság van a férj, az apa, a fiu.

Hitvesek, szülők és gyermekek gondoljatok azok karácsonvára, kik eddig töprengő és ötletes gonddal a ti karácsonytok boldog örömet kieszelték. A fehér éjszakában, sáncok mögött, a melyre ásott árkokban fekszenek ők, de gránátos és shrapnell-zápor vérvörös rőt fényén is átragvog hozzájuk a bethlehemesek és háromkirályok szelíd csillaga. Reátok gondolnak, karácsony szelid örömeire vágyva, sóhajokkal melengetik fagyos tagjaikat és bár könnyezve, de mégis édes fájdalommal érzik majd a hű sziveknek feléjük dobogását, ha idejekorán ott lesz náluk a magyar társadalom karácsonyi ajándéka.

Meghatott szívvel adjuk tudtára mindeneknek, — mi, a katonák lapja, — hogy a nagyszívű magyar társadalom, mely már eddig is erején felül áldoz a háboru nyomorának és fájdalmának enyhítésén, máris megindította grandiózus akcióját a katonák karácsonvára. Már azt is tudja a magyar társadalom, hogy mit ajándékoz a hős katonáknak. Minden katonának ugyanazt, hogy szent karácsony estéjén egyenlőség és testvéri szeretet fűzze egy táborba a táborban ünneplőket.

Az *Augusztá-karácsonyi csomagnak* tartalma: csokoládé, szivar, cigaretta, teakocka, kétszersült, teasütemény . . . Mind olyan, mire éheznek minden egészséges gyomru férfi és e mellett nem haszontalan lim-lom vagy romlandó áru. A csomagnak külsején izléses kivitelben ott lesz nemzetiszin és fenyőgalyak művészi keretében Ő Felségének, I. Ferenc Józsefnek és dicső szövetséges barátjának, II. Vilmosnak arcképe. E sok szép és jó ára pedig csak 3 korona.

Mindenkinek van hozzátartozója fegyver alatt és ezért mindenki 3 koronáját kéri erre a célra a *Gyors segély Augusztá alap*. És akinek sok ez a 3 korona: gyűjtse össze családja és rokonai körében. Annvi 3 koronát, ahányan nem ülhetnek le karácsony szent

éjszakáján az ünnepi vacsorához. A gyűjtés nem „neki” szól, hanem minden harcos vérünknek. Ezek pedig minden jó magyar ember szívében most benne vannak. Csak azzal vessen mindenki számot, hogy az ő vére csak akkor kapja meg az *Augusztá-karácsonyi csomagot*, ha a magyar társadalom annvi 3 koronát gyűjt össze, ahány katonája van a magyar nemzetnek.

Szülők, hitvesek, gyermekek, a katonák karácsonyi ajándékára 3 koronát adjatok, de gyorsan, mert a temérdek karácsonyi doboznak a harctérre szállítására sok időt vesz igénybe.

A csomagokat összegyűjti az Augusztá Gyorssegély-alap és eljuttatja a Hadsegélyző hivatalba, amely gondoskodik arról, hogy karácsony szent éjszakájának derűs, boldog örömei az *Augusztá-karácsonyi csomagban* eljussanak mindazokhoz, kikre a béke ünnepe a háboru mezején borul.

Kérdezősködések a hadbavonultakról.

Az elmúlt napokban hozzánk beérkezett kérdezősködések alapján a következő hadbavonultak sorsa felől tudakozódtunk illetékes helyeken:

Ferenczi Károly honvéd 7. honvéd menetzred.

Turi János őrvezető 30. honv. gyal. ezred.
Vass István hadnagy 24. honv. gyal. ezred,
2. zászlóalj.

Andrényi Armand 44. gyal. ezred 16. szd.
Klein Sándor őrvezető 1. honv. gyal. ezr.
3. század.

Weisz Arnold honvéd 1. honv. gyal. ezred
6. század.

Kammer Manó szakaszvezető 13. honv. gye.
Havas Gyula e. é. ö. c. tiz 51. gyal. ezred.

Roxer Egon zászlós 10. táb. ágyus ezred.
Tóth Ernő e. é. ö. alvadász 23. Feldjägerbatalion.

Somogyi Imre szakaszvezető 4. honv. gyal.
ezred 3. század.

Benkő József fegyvermester 2. gyalogezred.
Németh Károly t. ö. őrvezető 31. honvéd
gyalogezred.

Kaufer Lipót honvéd 31. honv. gyal. ezr.
Izsó Vendel honvéd 20. honv. gyal. ezr.
Csatár Mátyás György 20. honv. gyal. ezr.
5. század.

Fekete Sándor 30. népf. gy. ezr. 9. szd.
Vadkert János gyalogos 39. gy. ezr. 3. szd.
Boér Zoltán zászlós 61. gyal. ezr. 12. szd.
Dr. Cseh Béla t. hadnagy 68. gy. ezr. 3. szd.
Kerékgyártó András szakaszvezető 39. gy.
ezr. 10. század.

Disela Simion zászlós 43. gyalogezred.

Mihelyt tudakozásainkra választ kapunk, azt vagy lapunk hasábjain, vagy külön levélben azonnal közölni fogjuk érdeklődő olvasóinkkal. Addig is kérjük i. t. olvasóinkat, ha közülük valaki fent felsoroltak egyikéről biztos értesítést tud adni, azt a szerkesztőséggel közölni szveskedjék.

KÜLFÖLD.

A „nagylelkű” Oroszország.

Amilyen mérhetetlen nagyságu térben a szent Oroszország, majdnem akkora — isten ments: nem az étvágya, csak éppen a nagylelkűsége. Az orosz diplomácia majdnem olyan mozgékony, mint a guruló rubel és többnyire mindaketten párosával hatolnak be a legtitkosabb vágyakozások rejtkehelyeibe és a hivatalos Oroszország, mintha az átkozott nihilista konspirációktól tanulta volna, a külföldön földalatti rejtékutakon keresi a vakondok talákahelyét, hogy mindenütt, mint a nemzetiségek, népek és elnyomott nemzetek igaz barátja — jót tehessen.

Óh mert Oroszország páratlanul nagylelkű. Csak a napokban is a mi semleges szövetségestársunkat: Olaszországot is megkörnyékezte és felajánlotta becses protektoratusába az olasz hazafiakat, azokat, kik tiszta olaszok és mégis orosz hadifoglyok, mert véletlenül az osztrák és a magyar hadseregben harcoltak. Értik kérem: olaszok, de azért mégis az a fatális bajuk, hogy osztrákok. Megegett éppen ezért a szive rajtuk. Az oroszok szive az olaszok keservén. És mert olaszok, hát odaadja őket örömmel és nagylelkűen Olaszországnak. Hiszen az övé. Vigyázzon is rája, nem mint a szemefényére, hanem mintha hadifoglya lenne az olasz az olasznak. Becsületszavát vegye Olaszország ez olaszoknak, hogy az osztrák-magyar hadseregben soha többé nem harcolnak Oroszország ellen. Erre könnyű és kellemes megesküdni. Hiszen Olaszország semleges, még pedig jóakarata semleges az entente hatalmakkal szemben is és így az olasz bátran és jámboran megesküdhet a fészületre, hogy nem bántja az olasz az orosz . . .

És nem is bántaná, ha történetesen — olasz volna, de az orosz olasz — hadifogly véletlenül — osztrák. Ausztria olasz nemzetiségű vidékeiről sorozták és bátran harcolt „egyesült erővel” az osztrák nemzetiségek töretlen és egységes falánxában. Talán a béke idején az isztriai Karsztok és a tiroli zöld hegyek tövében ábrándos utópiákat melengetett a szívében és az irredentizmus harci éneke az ő ajakáról is visszhangra zengette a magas hófedte bérceket. Akkor talán a csöndes béke idején, mikor még Ausztria vonaglott a nemzetiségi ellentétek feszítő erejétől de most, mikor az ágyuk bömbölnek és a puskák ropognak, minden egyéb csöndes odaát és csak a hazáért és velünk együtt a monarchiáért meg a Habsburg dinasztiaért harcol a német, a szláv, az olasz . . .

Osztrák hadifoglyok tehát e jámbor olaszok, kiknek veszendő sorsán Oroszország nagylelkűségi rohama krokodil könynyeket ont és nemhiába fél Róma egyenes utóda az álnok keleti görög korcszülöttől. „Timeo Danaos et dona ferentes”: ezt sóhajtottá valaha Aeneas, pedig ő csak az akkori görögökkel szemben viseltetett ilyen féltő respektussal. A mai Olaszország miniszterelnöke felé nem trójai ia-

lovon függet az ólomlábu északi kolosszus, hanem csakugy egyszerűen, de annál ravaszabban a nagylelkűség sokszínű palástjában és az ezüst tálcán felajánlott olasz foglyokon kívül ott van még jó keleti szokásként a só és kenyér is. A sót máramarosi hegyekből ásta, a kenyeret pedig az olasz álmok sóhajtásaiból dagasztotta.

— Amióta Olaszország az olaszoké — ezt susogja a nagylelkű Oroszország — azóta minden olasz hazafi álma: „Mindен olaszok egyesítése a savoyai ház uralma alatt”. Nesztek tehát az a sok olasz, ki az osztrák járomból az orosz kancsuka alá jutott, adjatok nekik szabadságot, meg minden jót, mit csak Itália sötétké ege és a lombardiai paradicsom termel és ne kerjetekek töllük cserébe egyebet, minthogy ne kerüljanak az orosz nagylelkűség ellen és ha már mindenáron vitézkedni akarnak, hát ott van — Triest és az olasz irredentizmus egyéb színes délibábja . . .

És a máramarosi sóhegyekbe se hiába törött bele az orosz foga. Mert ha neki nem is fáj már erre felé a foga; fáj és sajog azért másnak. Van még egy nemzet, melynek jóakaratu semlegessége valóságos kinszenvedés a jámbor és istenfélő szent Oroszország nagylelkűségének. Románia korrekt külpolitikáját a pánszláv diplomácia veszedelmes és inkorrekt sínekre akarja terelni. Most, mikor olyan hatalmas lánggal ég Európa tüzhelye, jó fantáziával és még jobb szaglási szervvel megáldott diplomaták már érzik előre a peccenyesszagot. Szó sincs róla: Románia is enni akar és tán mert e vérvesztés nélküli és talán éppen ezért nagyon is egészséges étvágytól van oka Oroszországnak tartania, nagylelkűen és önzetlenül a máramarosi sóhegyektől délre elterülő Erdélyt akarja odadobni Romániának, míg Bessarabiát továbbra is önmagának adja.

De azért — mint e példák mutatják — adakozó jótékonyága óriási a nagylelkű Oroszországnak. Mindent, ami a másé, önzetlenül odaad azoknak, kiktől valamit vár. Magának nem vár egyebet, csak éppen Bukovinát és Galiciát, Csernovitcot és Lemberget, meg ráadásul — Przemyslt. Sőt: az orosz diplomácia nem is olyan tehetetlen: ha megajándékozhatja Olaszországot és Romániát, aztán meg a lembergi kormányzó meg a csernovitci maharadzsa az emberi kor legvégső határáig bekeségben eléldegélhet és ha Budapestet, Bécsét és Berlinit küssé meg lehet még ráadásul kancsukázní s örökre a berlini kormányzóságba belehetne kebelezní az összes németeket, hát akkor az orosz atyuska még — békére is hajlandó lenne, mert Oroszország nagylelkű és megbocsájt mindazoknak, kik neki behódnak.

Ami ez a „nagylelkűség” éppen csak annyi előfeltételt követel, hogy Németország, Ausztria és Magyarország mint szabad és független államok pusztuljanak el Európa térképéről. Ennek a nagylelkűségi rohamnak azonban utját állja a mi vitéz hadseregünk rohama.

Ami az orosz diplomácia kotyvasztó konyhájában főznek, annak csak a vignettája nagylelkűség, maga az ital édes méreg, melytől mindannyunknak — még Olaszország és Románia se kivétel, ha

felhörpenti — meg kell halni. Így áll tehát a súlyos, de egyszerű és világos probléma: Győzni vagy meghalni!

Oroszország nem tagadja, sőt cári ukázbán, hadparancsban és a hazug entente sajtóban is hirdeti: Magyarországot és Ausztriát fel akarja darabolni.

Ezt akarja, de mi teszünk arra, hogy hiába akarja. Nem hagyjuk magunkat. Aki bennünket el akar veszejteni, az a mi kihuzott kardunk által vész el. Oroszországnak e háboruban el kell véreznie, fel kell darabolatnia, vagy pedig és ez a legjobb eset: ki kell merülnie borzalmas vérvesztésében és rettenetes gazdasági válságokban. Tetszhalottként kell a porondon maradnia, hogy évszázadok hosszú oltóin át ne gondolhasson „nagylelkűségi” rohamokra, pánszláv gravitációkra, szabad népek leigázására . . .

Földes Artur dr.

Kérdés: 1895. évben születtem, tehát 1916-ban lennék állításköteles. Négy gymnasiumot, két felsőbb kereskedelmi osztályt végeztem, a harmadik osztályban elbuktam. Azonban most szeretnék belépni a hadseregbe és katonatiszti pályán állandóan maradni. Kérdésem az, hogy a kiegészítő vizsga letétele nélkül elnyerhetem-e az egyévi önkéntesi kedvezményt?

Felelet: A kiegészítő vizsga letétele nélkül nem nyerheti el az önkéntesi kedvezményt. Folyamodjon közvetlenül a honvédelmi miniszterhez, kérjen a kiegészítő vizsgára engedélyt és a miniszter meg fogja határozni, hogy melyik katonai nevelőintézetben és mikor köteles azt letenni. Ha ez sikerül, egyéves önkéntes és idővel tartalékos tiszt lehet, egyébként nem.

Kérdés: A hadügyi kormány nemrégiben az 1878—1890. években született és katonailag még ki nem képzett népfelkelők összeírását, bemutatását és esetleges behívását rendelte el. Egyik még régebbi rendeletben pedig az 1892—1894. években született népfelkelők, illetve ujoncok bemutatását és behívását rendelték el. Kérdésem az, hogy az 1891. évben született népfelkelőkre a fenti kormányrendelet mért nem terjed ki, mért mentesítettek ezeket az újabban elrendelt népfelkelő bemutatás alól, mikor a nálunknál egy évvel fiatalabb és egy évvel idősebb népfelkelők mind bemutatás (újított sorozás) alá kerülnek?

Felelet: Az 1891. évben születettek azért nem kerülnek népfelkelő bemutatás szemlére, mert ezek a folyó évben voltak harmadszori sorozáson és nem valószínű, hogy pár hónap előtt még fennállott törődöttségük mostanáig elmúlt volna.

Kérdés: Először, mint családfentartó, póttartalékos voltam és mint ilyen négy és fél hónapot ténylegesen szolgáltam. Most

a mozgósításkor is mint póttartalékos voltam be, kevéssel rá azonban elvesztettem családfentartói kedvezményemet és ez okból érvényesíteni kívántam egyéves önkéntesi jogaimat. Ez sikerült is. Most egyéves önkéntes gyógyszerész vagyok és a komáromi várkorházban szolgállok. Kérdésem az, hogy az ezen régebbi négy és fél hónapi póttartalékos szolgálatomat beszámítják-e az önkéntesi egy évembe és ha igen, előléptethet-e előjáró parancsnokságom c. tizedessé?

Felelet: Négy és fél hónapi szolgálatát betudják az önkéntesi évbe és szolgálati idejét úgy számítják, mintha eleitől fogva egyéves önkéntes lett volna. (Lásd Védőtörvény utasítás I. Rész 6. §. 4. pont és 6. pont a. bek.). Tizedessé előléptetésének semmi elvi akadályja nincs.

Kérdés: Mi célja a főiskolai önkéntesek altisztképző iskolájának, hiszen, aki egyéves önkéntes, az nemcsak altiszt, de tartalékos tiszt előléptetésre is igényt tarthat?

Felelet: Tartalékos tiszt csak az lehet, aki már az önkéntes ujonckiképzése alatt annyira kitűnt, hogy összegyűnisége folytán reményt nyujt arra, hogy belőle valamikor használható tartalékos tiszt lesz és akit közvetlen előjárói az ujonckiképzés befejeztével felállítandó tartalékos tiszt iskolába beosztanak, itt tényleg megfelel és annak befejeztével sikeres tiszt vizsgát tesz. Mindebből következik, hogy nem minden egyéves önkéntes tarthat igényt és táplálhat reményt arra, hogy tartalékos tiszt lesz. Sokkal többen vannak olyanok, kik altiszti előléptetésnél egyebet nem remélhetnek.

Másrészt: a működő hadseregben az el-esett megbetegedett altisztek helyére pótlásul mindig új és új altiszteket kell küldeni. Sok olyan egyéves önkéntes van, aki tartalékos tisztül nem alkalmas, az altisztekben beállott fogyatékok pótlására azonban kitűnően alkalmazható volna. Az ily altisztek kiképzésére alakítják a főiskolai önkéntesek altisztképző iskoláját, mely december hó 1-én kezdődik s melynek hallgatóit azonnal a harcra viszik, mihelyt az altiszti köteleket ismerik.

Kérdés: Egy járásbíró felvennének-e most a hadbírói pályára és mik a felvételi feltételei?

Felelet: Hivatásszerű igazságügyi tisztekké leendő kiképzés céljából honvédségi joggyakorlatra csak tényleges tisztek és tisztjelöltek, valamint tartalékos hadapródok bocsájthatók, kiknek ezt képzettségüket igazoló kérvényben a honvédelmi minisztertől kell kérniök. Az engedély megadása esetén 18 havi honvédségi joggyakorlat eltöltése után hadbírói vizsga letétele kívántatik meg. A kinevezés joga Ö Felsőgét illeti meg. Tartalékos igazságügyi tisztekké leendő kiképzés céljából egy fegyver (szolgálati) gyakorlat teljesítése után nem tényleges katonai egyének is három havi honvédségi joggyakorlatra és hadbírói vizsgára bocsájthatók, ha a honvédelmi miniszter erre engedélyt ad. Mindkét esetben a jogi tanulmányok elvégzése és vagy a jogtudományi állami vizsga, vagy a jogtudományi összes szigorlatok letételének igazolása is szükséges.

Az új panizlám mozgalom.

Amikor 1907-ben a londoni Foreign Officeban örök időkre elhelyezték a diplomáciai okmányok archívumában ama szerződésnek egyik példányát, melyet Anglia kötött Oroszországgal Perzsia felosztására vonatkozóan s amely nagyvonalon is precízen meglátsza a két hatalom érdekszféráját Ispahan, Jesd, Bendez-Abbas, Kerman vonalak mentén, sem Oroszország, sem Anglia nem sejtette, hogy ez a „felosztás” megindítása lehet ázsiai politikájuk eddigi fundamentumának. Nem sejtette a mindig nagyvonalon előrelátó angol diplomácia, hogy hét év múlva egy világháború keretén belül fogja magát megboszulni Németországnak a távol keleten való ez „elintézése”. Nem sejtette, hogy Németország és vele együtt a monarchia Törökországban fogja hét év múlva a „végleges elintézést” oly módon visszacsinálni, hogy az angol-orosz észbekapás már nagyvonalon is késő lesz!

A történelemnek most folyó legvéresebb s legnagyobb eseményei között kezd imponálni kibontakozni az a hatalmas világalakulat, amely az európai harcmezők eseményeivel párhuzamosan indul egy olyan befejezés elé, mely Németországnak s a monarchiának jövőbeli biztonságára, békés fejlődésére csaknem olyan fontos, mint aminek az európai új konstellációk lesznek.

Oroszország csúfos kudarca a japán-háborúban új irányt adott hirtelen Anglia politikájának. Anglia egy ideig kárörvendve nézte az orosz kolosszus fölbukását, de ugyanakkor idegesen kezdte figyelni a német gazdasági politikának nagyszerű expanzióját. Gyorsan hozzálátott új programjának megvalósításához. Az eddigi ellenségből egyszerre barátta vált Oroszországgal szemben s Németország iránti gyűlölete is mindinkább növekedett.

Amikor 1907-ben felosztják Perzsiát s az orosz-angol érdekszférát kijelölik maguk között, Anglia ezzel az elhatározással Németország ellen is demonstrál.

A keletázsiai területekről kiszorított Oroszország azonban oly mohóan vette rá magát Perzsiára, hogy Anglia meglepetve veszi észre, mint tör Oroszország a ránézve mindent jelentő Perzsa öböl felé. Még annak a gondolata is idegessé tette Angliát, hogy a Perzsa öböl esetleg elűthető Oroszország innét áttekintessen — Indiába. Az orosz expanzióknak gyorsan más irányu levezetést kellett keresni! Anglia most megint a múltban keresett analógiát: odadobta Oroszországnak ismét a Dardanellák megkivánásának délibábiát. Így okoskodott a perfid Albion: ha Oroszország előbb-utóbb fejjel megy a Dardanellák kemény problémájának, vagy újból elgyöngül (ami csak hasznára lesz Angliának), de Törökországot is meggyöngíti, vagy pedig győztesen kerül ki belőle s akkor a török birodalom felosztásánál ő is kikéri alaposan a

részét (az Indiát és Egyiptomot összekötő Arábiát elsősorban) Franciaországgal már elintézte a dolgát Marokkóban s legfeljebb Svriából juttatnak majd neki.

Ha ezek a tervezgetések megvalósulnak, utiát állhatja Németország kelet felé terjeszkedő egész gazdaság-politikájának.

Anglia azonban megfedkezett arról, hogy Németország óvatos és okos diplomáciája átlát az angol tervezgetésen.

Ettől az időtől kezdve a német politika egy már régebben keresztülvitt gondolattal szaturalizálódik: a Törökországgal való barátság minden vonatkozásban! Elősegíteni Törökország gyarapodását és reorganizálódását. Törökország, amely teljesen megbízott a német politika korrekt őszinteségében, páratlan rokonérzettel fogadta Németország baráti érzelmeinek minden megnyilatkozását. Megértette, hogy a fennmaradását kockáztató veszedelemtől egyedül Németország és a monarchia óvhatja meg. És itt kapcsolódik tulajdonképpen a monarchia igazi szerepe, ebbe a mai helyzetet is megértető koncepcióba.

Oroszország kezdte érezni, hogy az ut a Dardanellákhoz — Bécsen át vezet. Hogy ezt az utat — kerülő uton bár — könnyebben elérhetővé tegye, a nagy pánszláv eszmének hihetetlenül szövevényes utvesztőjén igyekezett oda jutni. Kettős céllal támasztotta újból fel az ősi és tradicionális propagandát: 1. az érzelmi politikán át szorosabban magához csatolni a délszláv országokat; 2. mint belső bomlasztó eszközt kihasználni a monarchia területein. Hogy e kettős céllal mennivere kudarcot vallott, Szerbia kivételével (amelyhez való viszonya egészen más szempontokból is ítélendő meg) már a világháború kitörése eldöntötte.

Az Izvolskyék politikáját vakon követő Franciaországot kívül hagyta e tevékenységében az angol-orosz számítás, mert attól is kellett tartaniok, hogy Franciaországot nem vihetik bele teljesen a Törökország elleni campagneba.

Hogy ebben Anglia és Oroszország az eszközök és módok hányféle, titkos és nyílt variációit használták föl az utolsó években, külön lapra tartozik s részben ösmeretek. Miután látták, hogy Németország és a monarchia már nem csupán mint Törökország őrtállól háritottak el minden meglepetést Törökország felől, hanem bizonyos közös érdekszfériába is olvadtak, szeparálni igyekeztek Törökországot. Az ígéretek és pressziók labirintusába akarták belékönyösíteni, hogy könnyebben célt érjenek.

Most, hogy a világháború porára vetkőztette az angol-orosz szándékot Törökországgal szemben, Törökország is egészen tisztán látta Anglia álnok intencióit.

A kalifatusságban összekapcsolódó

izlám világ szétbontásával akarta Anglia először Stambult érzékenyen surtani, majd a szultán egyiptomi szuverenitásának megalázásával s jogainak erőszakos megsemmisítésével próbálta Törökországot Németországtól és a monarchiától elteríteni.

Az elsővel elérte azt, hogy a panizlám érzés és öntudat soha annyira egységessé nem kapcsolódott, mint éppen most, hogy a brit India, Perzsia, Afganisztán, Egyiptom s a „francia-Afrika” mohamedániai ma-holnap megkezdik a leszámolást az angol uralommal, ráadásul még Oroszországnak is megszerezte azt a kellemes meglepetést Anglia, hogy a Kaukázus és a Volga-mentén élő nagy tömegű mohamedánság Oroszországnak máris súlyos gondokat és bajokat okoz.

És ma, amikor Anglia elvakult dühvel igyekezik Németország ellen a fél világot felvonultatni, nincs messze az az idő, amikor Calais-tól brit India legkeletibb részéig, fel fog csapni az angol imperializmust elsöprő számum, amelyben a német és osztrák-magyar fegyverekkel együtt a háromszáz milliónyi mohamedánság erkölcsi és fegyveres ereje fogja Anglia évszázados perfidiáját megsemmisíteni . . . *Iván Ede.*

Német gyarmatok.

II. Togo.

A dicsó angol hadsereg talán legfényesebb haditette eddig Togo elfoglalása.

Togot 1884-ben szerezték meg a németek. Már jóval előbb nagy kereskedő cégek élénk érintkezésben állottak a Rabszolgapartvidék (Togo) és a Guineai öböl menti nyugatafrikai törzsekkel, úgy, hogy ott kereskedelmi állomások is létesítettek. Midőn a német birodalom belátta a koloniális terjeszkedés szükségességét, a kormány fölszólította a leginkább érdekelt Hansavárosokat, hogy nyilatkozzanak rabszolgaparti kereskedelmükről és ama intézkedésekről, melyeket a kereskedelem biztosítására szükségesnek tartanak. Egyszersmind kinevezték Nachtigal Gusztáv híres afrikakutatót birodalmi biztosnak és széleskörű megbízásokkal ellátva leküldték Nyugatafrikába.

Legelőször a Togoparton kellett intézkedni. A brémai kereskedők, hogy az angol aranypartvidéki kolónia vámzaklatásaitól szabaduljanak, a még független Togo országba tettek át kereskedelmi állomásaikat. Az angolok vámterületük elkerülése miatt persze jelen-terekenven megkárosodtak és felbujtatták a togovidéki főnököket, hogy a németektől nagy ajándékadót szedjenek. Végre pedig a bensülötteket, midőn a trónutódlás kérdése miatt angol és német pártra szakadtak, annvira a németek ellen felbujtatták, hogy azok válságos helyzetbe kerültek. Életüket és vagyonukat csak az utolsó percben megérkezett német hadihaió megjelenése tudta megmenteni.

De alig távozott ez, midőn a zavargások uira megkezdődtek. Szerencsére a hadihajót sikerült visszahívni és ennek legénysége most már a fővezéreket elfogta és tuszul Németországba szállította. De ez sem használt sokat. Pénz és fenyegetés dolgozott angol részről szakadatlanul úgy, hogy az ellenségeskedések napirenden voltak.

Ekkor jelent meg 1884. július havában Nachtigal a Rabszolgaparton és Togo főnökeivel védszerződést kötött. A szövetséges angol és francia gyarmatok határaitól diplomáciai úton hamarosan megegyeztek. Csakhogy ez az elhatárolás nem volt valami szerencsés. Az 52 km. hosszú partvidéknek alig volt használható kikötője, a két keleti és nyugati határfolyó, a Volta és a Mons, idegen területen ömlött a tengerbe. Egyik expedíció a másikat követte most a belföld kikutatása és az északi határok megállapítása végett. Misahöhe-t, Bismarckburg-ot és Kete-Kracsit alapították ekkor, hogy az angolok által nagyban üzött csempészkereskedelem ellen támpontot nyerjenek. 1904-ben sikerült csak a vámhatárt teljesen felállítani és biztosítani, ami persze az az angol kereskedelmet nagyon megkárosította, mert most már a benszülöttek Lome-on keresztül jutottak német áruhoz.

Közben azonban még meg kellett az északi határokat állapítani és ez nem ment küzdelem nélkül. A franciák a szomszédos Dahomey-t hódították meg és a német határ mentén törekedtek északnak. Ekkor ismét expedíciót küldtek ki, amely erőltetett menetben, nagy áldozatok árán megelőzte a franciákat és Sansane-Kangu uralkodójával szerződést kötött.

A Niger-ig azonban már nem tudtak felhatolni. Mivel a benszülött főnökök sokszor mind a két államnak hódoltak meg és a torzsalkodások mindig veszélyesebbek lettek, végre 1897-ben létrejött a Togo-egyezmény, mely az északi határokat végleg megállapította. A Niger a franciáké lett. De ez csak részben okozott csatlakozást. A németek gazdasági érdekei elsősorban a tengerpart mellékén voltak, ahol az olajpalmák legnagyobb tömegben fordulnak elő. Az ország belseje felé ritkulnak. A terület közepén főleg kaucuk és gypot terem. A távolabbi hátvidék már csak a benszülöttek szükségletének fedezésére elegendő anyagot termi. Azóta a német törekvés kizárólag a belföld pacifikálására szorítkozott. Lassan, lassan, sokszor elkeseredett küzdelmek árán sikerült végre az egész területen a rendet helyreállítani és a kereskedelem zavartalanságát biztosítani. Togo most már Németország legbékésebb kolóniáihoz tartozott.

Az egész terület 87.200 km² nagyságu. Akkora tehát, mint Bajorország és Elzász-Lotharingia együttevve. Szines lakosainak száma kb. 1 millió. 1910-ben 370 fehér lakosa volt. A gyarmat aránylag sűrűn lakott és jómódu. A partvidék lapos, sűrűn pálmaerdőktől szegett és sok

heiyt igen szépnek mondható. A belső egyrészt a Togohegység foglalja el, melyen buja tropusi őserdők vannak. Ettől északra az afrikai steppe-jellegzetes képével találkozunk.

A termények közül a benszülöttek saját céljaikra kukoricát, tapiokát és banánt természetnek főképp. A kereskedelem számára pedig olajat, azonkívül kaakót, kávét és kolát. 1909. évben pedig 510.742 kg. gypotot termeltek. Az állattenyésztés is jelentékeny. Az ásványkincsek szegényesek és csak egy kis vasbányát művelnek a benszülöttek, fegyvereik előállítására. A kivitel (1910.) 7.222.123 márka értékű volt. A bevétel — melynek főtárgyai a gypotárak, szesz, fémárak, dohány, gyarmatárak stb. ugyanakkor 11 millió 466.121 márka értékű volt. Gazdaságilag Togo Németország egyetlen gyarmata, melyet nem részesít pénzbeli támogatásban.

A kulturmunka, melyet itt végeztek igen jelentékeny. 2 állami és 308 misszió iskolában 11.000 gyermek nver oktatást. A vasut, mely az ország belsejébe visz Lomeból 183 km. hosszú; azonkívül 13 posta és táviróállomást állítottak fel.

A gyarmat igen szépen fejlődne, csak egy nagy hátránya: az európaiakra elviselhetetlen klímája. Európai ott hosszabb ideig megélni nem tud.

A tél, azaz az esős időszak, márciustól novemberig tart. Azontul következik a nyár, mely nagy szárazságot és vízszegénységet eredményez. A víz drága kereskedelmi cikk. Pedig a piszkos és rossz szagu ciszternákból nyert víz teméntelen bacillust és az emberi testben élőködő guinea vagy medinagilisztát tenyészt.

Csak utabban sikerült néhány mélyfurással egyes helveken használható ivóvizet nyerni.

A fehérek legnagyobb ellensége a moszkító által terjesztett malária, mely itt legveszedelmesebb alakjában a fekete lázban lép fel. A rossz víz diszenterriát okoz. A benszülöttek közt pedig a lepra és a himlő epidemikus. Azonkívül 2—3000 áldozatot követelnek évente a beriberi, nvakszirtmerevedés és a sárgaláz.

A németek minden oldalon védőoltások és betegállomások felállításával igyekeznek eme szomorú viszonyokon enyhíteni.

A vezetett kulturmunka óriási és most gyors léptekkel halad, mert a legnagyobb nehézség a kezdet, a lakosság bizalmának megszerzése már megtörtént. És most hódította meg Anglia. Hogy miért, azt már a kolónia létrejöttével kapcsolatos eseményekből kitalálhatjuk. Az angol kereskedelem a gyarmat létrejöttével érzékenyen megkárosult. Ott pedig, ahol a német áru egyszer utat szerzett magának, az angol többé nem érvényesülhet, mert drágább és — rosszabb.

Hogy pedig miért épen Togo az első gyarmat, mely az angol fegyverek dicsőségét láthatta, annak magyarázata

az, hogy Togo összes fegyveres ereje 500 benszülött rendőrből és vagy 30 német altisztból és tisztből állott. Ezek az ország egyes helvein szétszórva teljesítettek szolgálatot és nem voltak összpontosíthatók.

Ime egy levél az angol szárazföldi hadsereg hőstetteiből.

Milleker Rezső dr.
egyetemi tanár.

Harctéri pillanatfelvételek.

Átkelés a Drinán.

A déli harctér egyik legkimagaslóbb eseménye: hős hadseregünknek átkelése a Drinán. Két bátor tisztünk „pillanatfelvételt” egymás mellé állítjuk, hogy annál inkább megörögzödjek olvasóink lelkeiben e páratlan vitézségü és idegizgalmakkal teitelt haditénynek dicsősége.

Ejjel 11 órakor, ágyudörgés és puskaropogás közepette visszaérkezett a kiküldönitve volt század a táborhelyre. Ott a zászlóalj többi legénysége, a virrasztó táborórség oltalma alatt, már a nap fáradalmait pihente és mély lélekzetük, horkolásuk igazolta, hogy még a csupasz, kemély talajon is édes az álmuk.

Az ágyuk távoli bömbölése, a puskák sokszorosán visszhangzó ropogása altató zeneként hat a most ideérkezett honvédekre. Mint egy nagy család tagjai, a legbensőbb testvér, szeretettel húzódnak kisebb-nagyobb csoportokban egymáshoz és közben tartott fegyverrel, Isten szabad ege alatt hajtják álomra fejüket. — Néhány pillanat múlva már mély, üdítő álom erősíti a fáradt embereket.

Amikor a jelenlegi legföltettebb kincsüket — a puskájukat — oly boldogan ölelik magukhoz, álmukban az édes otthon jelenhetett meg előttük és a szerető hitvest, apró gyermekeiket vélik dédelgetni.

Már éjfél is elmúlt, midőn két közvitézem között nyugovóra tértem; a hűvös éjszaka ellen azok testi melege védett.

Alig aludtam el, midőn valaki megerinté vállamat és nyomban utána halkán jelenté: „Riadó csendben”.

Még két perc sem múlt el, a század már is menetkészen várja a további parancsot. Az óra éjfél után 2 órát mutat.

Noha sokat nem aludtunk, de azért még is mindenki éberem néz feladata elé. — Nagyon megszoztuk mi már az éjszakai riadókat. Már majdnem három hét óta „fordított világ”-ban élünk: — Ejjel „riadtunk”; nappal pedig, ha sok idő nem is de valami még az alváásra is csak jutott.

Az éjjeli homályban gyönyörködve néz a század, hogy miképpen robbannak shrapnelljeink az ellenséges állások fölött. Eg nagyszabású tűzijátékhoz lehetne hasonlítani azt, midőn tüzéségünk lövedékei levegőben robbanva, tüzgolyóként mutatkoznak, melyből szerte-szét csapódnak az áttüzesedett acélszilánkok és acélforgácsok.

De „élvezzük” mi még ezt a tűzijáték majd közelebről is, midőn az ellenség ágyutüz teljes közepében leszünk! Zászlóalj- és ezredparancsnokomtól nye

tájékoztató után viszem a hirt századomnak, hogy az éj leple alatt vert hadihídon átkelünk a Drinán.

A legénység lelkesedése minden képzeletet felülmúl! Ime, elérkezett végre az a várva-várt nap, midőn saját országunk földjétől elbucszva, ellenséges területre léphetünk. Mindenki ég a harci vágytól, hogy galád ellenségünkkel szembekerülve, azt leverhessük és megsemmisíthessük.

Réggel 4 óra körül 700 lépésre vagyunk a folyótól. Már pitymallik. Látjuk, hogy az éj sötétje után miképpen bontakoznak ki a szerb hegyek körvonalai. Szinte ég talpunk alatt a föld, mikor nem haladhatunk oly gyorsan előre, amint a harci vágy heve sarkal bennünket. A csapat éle egy kis erdei rétre kanyarodik. Az ellenség elől elrejtve megállunk.

Miért nem megyünk tovább? — hallatszik lépten-nyomon a kérdés. — Hamarosan megtudjuk.

Erős dübörgés vonja magára figyelmünket. Olyan a hang, mintha több száz óriási üres hordót gurítanának valami gidres-gödörös uton.

Most érkeztek ide utászaink a hadihidkészlettel. A kocsiakra rakott hatalmas pontonok (vas-csónak) szállítása okozta azt a mindinkább fokozódó dübörgést.

Derék utászainknak kemény munkája volt az éjszaka. Ott, ahol a hadihídat eredetileg verni akarták, az ellenséges tüzérség erős tüze minden kísérletüket meghiusította. Más helyet kellett választaniok az átkelésre. Közelebb jöttek hozzánk, hogy itt kíséreljék meg a hidverést.

Midőn a hidverés biztosításához szükséges erőket a tulsó partra már áthajózták, teljesen kivilágosodott.

Átkelési szándékunkról az ellenség ismét tudomást szerzett és heves tüzérségi tűz alá vette a hidverésre szánt helyet.

Jelentést tesznek, hogy a hidverést nagy anyagi veszteség nélkül nem kockáztathatják meg. Minthogy azonban az erőknek mégis, mielőbb szerb földön kell lenni, erre rendelik, hogy csapatunkat a pontonokban hajózzák át.

Az óriási kiterjedésű kukoricaföld leple alatt, századom immár 15—20 lépésre jutott előre a folyóparthoz. A szerbek egyre pontosabban adják le lövéseiket. Ágyulövedékeik már a „szük villá”-nál is szűkebb területen robbannak előttünk.

A század mikénti áthajózása miatt az utásztisztnél kell érdeklődnöm. Előremegyek. Már alig 5—6 lépésre vagyok az egyik pontontól, midőn közvetlen mellettém egy „döglött” shrapnell — így neveztük azokat, melyek nem robbantak fel — csapódik a homokos partba. A nagy ütéstől és légnyomástól felcsapódó homok, mint sűrű táporosó hullik rám. Ekkor egy utász kiált felém, hogy menjek az általuk készített ödözkébe. Alig érkezem oda, máris sivitógással hallok fejem felett egy gránátot elrepülni; mely pár pillanat múlva rettentő csattanással és dörrenéssel egy hatalmas szízfát szakít forgácsokká.

A loznicai erődök egyikéből bámulatos pontossággal lövik ezt a helyet. Mihelyt egy ember a pontonoknál mutatkozik, máris halljuk, hogy miképpen szeli a kilőtt lövedék a levegőt, hogy folyton fokozódó si-

vitással miképpen közeledik az felénk, míg végre mégis célt tévesztve elnémul.

Egyik lövés a másikat éri. Majdnem szakadatlanul tüzérségi tűzben vagyunk. Nagy csattanással csapódik néhány gránát a folyóba; mások ismét a vízmentes kavicsos Drina-mederre hullanak, — messze elhajítva a szétzuzott kavicsörmelékét.

Előttünk, mellettünk, mögöttünk mint sűrű villámcsapás hull a gránát, de honvédeink mégis mozdulatlanul állják helyüket; pedig még csak fedezékük sincs, csupán a magas kukorica leplezi őket. Azt sajnálják csupán, hogy nekünk itt nincs alkalmas fegyverünk, hogy a tüzet viszonzozhatnánk.

Amikor a fekvő század életől a végeig, majd ismét előremegyek, hallok, hogy a közelünkben csapódó lövedékeket ezzel a magyaros üdvözléssel fogadják: „hogy a fene” . . .

Egy kis tüzszünetet tart most az ellenség. Már-már azt gondoljuk, hogy lőszerhiány állott be nála.

Az utászok előresietnek a háromtagu pontonokhoz, közelebb hozzák azokat a parthoz. Elhangzik a parancs a beszállásra; de mielőtt a parancs végrehajtható lett volna, nagy robbanással üti át egy gránát a ponton középső részét, melyet az utászok a part mentén elvontatnak és hamarosan kicserélnek.

Ezt a lövést a lövések egész sorozata követi; valóságos gránátéső hull alá!

Es az áthajózásnak mégis meg kell történnie!

Majdnem a folyópartig vezettem már előre századomat. Beosztatom 30—30 emberből álló csoportokba. Az első csoporttal a folyóval párhuzamos ödözkébe húzódok, melyből adott jelemre az utászok által készített pontonhoz futunk. Néhány másodperc múlva már a pontonok fenekén ülve helyezkedünk el.

Utászaink eltaszítják a parttól pontonunkat. Alig tesznek egy-két evezőcsapást, midőn egy gránát közvetlen előttünk vágódik a vízbe. Néhány pillanat múlva fejünk felett sivitva-bug el egy második lövedék, mely vagy 40 lépésre mögöttünk éri a vizet.

A folyó közepén tartunk, midőn a harmadik, kiválóan célzott lövés alig egy m-re csapódik a vízbe, pontonunk közepe előtt; pedig nem kevesebb, mint 400 m. távolságra van az ellenséges üteg tőlünk!

A gránát ütése felkorbácsolja a vizet, a nagy hullámoktól jobbra-balra himbálódzik a ponton; de minden baj nélkül hajóznak tovább.

Közeledünk a szerb parthoz, melytől vagy husz lépésre megszűnik az evezés, nehogy a sekély vízben kavicszátonyra jussunk. Vas-csónakunk nyugodtan áll, midőn megkapjuk a jelet a kiszállásra.

Térdünkön fölül ér a víz és futva igyekezünk a kavicszátonyon át előrejutni, hogy mielőbb az ellenséges tűz körletén kívül legyünk. Még becsapódik közelünkben néhány gránát; de a szerb part fűzesének leple alatt megkönnyebbülten lélegzünk fel, hogy sértetlen állapotban láthatjuk egymást.

A századnak ezen először áthajózott részletéhez hasonlóan, csudával határos módon, sértetlenül jutott keresztül ezen a poklon a század többi része is.

Midőn századomat sorakoztatva a teljes létszámról meggyőződtem, az isteni Gondviseléshez fordult tekintetem, hogy ezen a borzalmas uton minden baj nélkül engedett átjutni bennünket.

A legnagyobb elismerést és dicséretet érdemlik utászaink is, akik kitaró hősieséggel oly gyakran eveztek át egyik partról a másikra; mitsem törődve a gránátok tömeges hullásával.

Lendvay Károly főhadnagy.

II.

Ha Isten segítségével keresztül harcolom magam ezen a rettenetes hadjáraton, öreg koromra is mindig arra a derengő hajnalra fogok visszagondolni, mikor átkeltünk a Drinán. Ha unokáim arra fognak kérni, hogy meséljek valamit a háborúból, biztosan a Drinán való átkelésünket fogom elmondani. Élénken visszaemlékezem a legkisebb részletre is. Pedig maga az aktus csak pár percig tart, de mily izgalmakon megy keresztül a harcos az utolsó evezőcsapásig, míg a ponton a tulsó kavicsmederre fut!

Megpróbálom leírni ezt az utolsó napunkat!

Főorsón volt a századom. Hajnali öt órától délig a legrettenetesebb tüzérségi tüzet állottuk ki. Már délelőtt kilenc órakor mindkét század-dobom rongyokban hevert, nat szakaszvedrem széttepedve, főzőedényeim, csajkáim kilukasztva, átlőtt bakancstalpa; a hátiböröndökben, — szóval a shrapneilek kitünően működtek. Valósággal csoda, hogy a teljesen komplett századomból csak tízenegy könnyű sebesültem volt. Örültek is a fiúk kitünő fedezékeinknek, pedig éjjel jobban esett volna nekik az alvás és ugyancsak nyugtatni kellett őket a munkánál. Koromsötét az éjszaka. „Dolgozni fiúk, ázni mindjárt hajnal lesz!” — így jártam végig századomat. A Drina partján elhelyezett tábori őrseim, valóságos kis várakat építettek maguknak — bár a boszniai partra átszökött komitácsik folyton megzavarták munkájukat. Hiába minden, itt mindenkit a létfenntartás ösztökél a legserényebb munkára.

A szerb tábori őrsők puska lövései tették a századot figyelmessé, hogy már látnak minket dolgozni. Bebujtunk a fedezékeinkbe. —

Alig virradt, felvonult éppen főorsóm mögött a hadosztály egész tüzérsége. Egy rettenetes tüzérségi harc indult meg. A két küzdő fél között ott feküdtünk mi. A közeli elhagyott falvakból a Drinához itáni levándorolt tehének, lovak vadul száguldottak össze-vissza a pokoli zajban. Egy ott szakadt szét darabokra, husz lépésre előttünk — gránát találta.

Délelőtt 11 óra 10 perckor kaptam kézhez ezredparancsnokom írott parancsát, hogy századommal vonjam ki magam a tüzérségi tűzkörletből. A kiszökést tervszerűen hajtottuk végre. Sipjelemre a már üledező fedezékekből egyszerre ugrott fel a század és teljes futásban először 200 lépést jobbra oldalt, onnan pedig fedve hátra húzódtunk az erdőbe.

Parancs jött. Tábori őrsőket azonnal bevonnai, gyülekezés Milakov han-val — ott étkezés. Még aznap 15 kilométert meneteltünk, már régen leszállt a nap, mire a meghatározott hegy tetejére felértünk.

— Köpenyt fel! Feküdj.

Itt tudtuk meg, hogy holnap hajnali három órákor kieroszakoljuk a Drinán vaíó átkelést. Most már kinek volt kedve átúzni, tudva azt, hogy milyen feladat vár reá holnap: átkelni a Drinán ellenséges tűzben. Mindenki önkéntelenül a folyó tulsó mentén kiugró erdős magas hegyek ormait vizsgál-gatta és forró pillantásokat vetett a hegy lábánál elhuzódó rohanó fényes sávra — az esőzésektől megáradt Drinára. A borzalmas tűzvérségi harc bőmbölése riasztotta az éjszakát. Lent puskával feleselgettek a szemben álló figyelő őrsök.

Megnéztem az órát: pont éjfél! Ebben a pillanatban megkezdte munkáját a tüntetésre kiküldött zászlóalj. Pompásan csináltak a dolgukat. Olyan lármát csaptak, olyan pokoli tüzelést, mintha bizony tényleg ott akarna átkelni az egész hadsereg. Még a tűzvérségünk is felvonult és ugyancsak adták a komoly harcot.

Elérkezett az órák! Lassan, hangtalanul lélegzetét visszafojtva megindult az oszlop. Fedve a hegyek mögött arra a pontra, ahol tényleg át akartunk kelni a folyón. Már utközben boldogan mutogatott mindenki a tulsó partra. A szerbek tényleg elhitték a tüntetőknél, hogy ott készül az átkelés. Védő tűz alá vették őket, habosra verték a Drinát az ellenséges lövedékek.

Elértük a partmentén elhuzódó kukoricást. Dehogyan szólt volna egy szót is valaki. Ugyszólván felelmetes egy pár ezer embert látni — és nem hallani még a lélegzetüket se. A pontonos kocsik igen nehezen haladtak az iszapos, felázott talajon, — de neki-rugaszkodott a kerékküllöknek egy pár acélizmu magyar kar — és mentek. Egymás után érkeztek a vas-csonakok. A percek pedig röpültek, veszedelmesen közeledett a világosság. Csak néhány perc késés és előre nem látható akadályok tornyosultak elibénk. A felázott mély talaj, a bokáig erő sár okozta, hogy tényleg reánk világosodott.

Az első evezőcsapás! Tisztán lehetett hallani a ponton vezetőjének figyelmeztetőjét: einz . . . einz . . . einz . . . és utána ahogy az evezők beleszapódtak a rohanó Drinába. Az első szállítmányt csakhamar követte a többi: Aggódva vártuk, hogy az ellenség tűz alá vesz-e minket. Egyszerre — talán a második századon lehetett a sor — becsapódott az első shrapnell. Megcsiptek minket! Egy pár perc alatt valóságos shrapnell-esőt zuditottak reánk. A századom várva a beszállásra a parancsot, a kukoricásban fekküdt. Aránylag kevés shrapnell csapódott le mellettünk, mert inkább az átkelésben lévő pontonokra vadásztak.

Előre mentem tájékozódni. Hirtelen száz lépésre tölem egy hatalmas tompa robbanás. Mintha ezer kalapáccsal egyszerre vertek volna egy nagy ústre. Önkéntelenül hasra vágódtam. Kétségtelen, hogy pontonba csapódott be egy shrapnell! Lélegzetemet visszafojtva vártam, milyen hangokat fogok hallani. Egy altiszt futott el melletttem, tőle tudtam meg, hogy a ponton szerencsére üres volt. Egy pillanattal előbb ugortak ki az evezős pionierok.

Eppen a századomra került a sor. Sipoltam! Egy jel és legugorva a kukoricás fedezete alatt közeledtek. Amint süvített egy közeledő shrapnell, hasra vágódtunk. Hála

a panamázó francia lőszergyáraknak: átiag minden harmadik szerb shrapnell robban. A többi úgy ficáncol a földön, mint a tengeri delphin. Ugrál, bug, porog, míg végre elerőtlenedve ott fekszik mozdulatlanul.

Infanterie vorwärts! Előre tehát! Ott állok az élen. Beosztom századomat negyvenesével. Öt tiszt, egy őrmester, minden pontonra jut egy. Nem hallok a saját hangomat a pokoli tüzlármában. A másodikba utolsónak buugrom. Mig elérem a pontont, hasig vízzel gázolok. Mindenki a ponton fenekén ül, csak az evező pionierok, véres verejtéket izzadva, hajtják a Drinába becsapódó shrapnellek tüzeiben a lapátokat.

Ahogy bugását hallottuk egy közeledő shrapnellnek, mindenki behuzta a fejét, a ponton szélén ülök, majd belebujtak a vasbordákba. „Csak most segítsen meg a jó Isten!” mondtam az öreg csatároknak s látam, amint a cigány dobosom összekulcsolt kezekkel imádkozott. Még nagyobb erkölcsi hatással voltak a vízbe csapódó döglött shrapnellek, mint a fejünk felett robbanó lövedékek. A puskázó komitácsikat pedig elhallgattatták az előttünk szerb partot ért bajtársaink.

Einz . . . einz . . . és káromkodik a szakaszvezető, mert elügyetlenkedte az egyik. Pedig most minden pillanat nagyon drága. Mindenki ideges, az evezés össze-vissza kezd menni, elvesztik minduntalan az összhangot. Az ár pedig sodor minket. Magam is ordítva számolni kezdek — lehet, hogy ez hatott, egyszerre egy dunai regatta nyolcasán képzeltem magamat.

Kikötöttünk! Ez azt jelenti, hogy a ponton tizenöt lépésre a parttól kavics-mederre futott. Egymásután ugráltunk kifelé, persze megint derekig vízben gázolva — szerb földre léptünk!

A közeli fűzesben fedve gyülekezett a század. Tudtam, hol gyülekezik a zászlóaljunk, oda meneteltünk.

Milyen nagyot néztünk, mikor a két ottlévő század között már vagy husz fogolyt pillantottunk meg. No de előre — be Szerbia belsejébe. A járőreink messze kint jártak már — utánuk.

Mire esteledni kezdett, a leghevesebb ütközetben voltunk. Győztünk és bentmaradtunk.

Ma is Szerbiában vagyunk!

D. S. C.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

A *Külügy—Hadügy hetiszemle*, magas színvonalu, friss és érdekes katonai hetilap, mint ilyen a magyar sajtóban egyetlen. Összefoglalja a hét folyamán történt hadieseményeket, azokat vázlatokkal illusztrálva, szakszerűen magyarázza, hamis híreket cáfol, anélkül, hogy az igazságot leplezné, tájékoztat és felvilágosít; részletesen foglalkozik a háborút kísérő minden jelenséggel, a külföld hangulatával, a társadalom munkájával; előfizetőinek katonai tanácsokat ad, hadbavonult hozzátartozóiról híreket szerez és ad.

Előfizetési ára: félévre 8 korona
Egész évre 15 korona.

Mutatványszámot szívesen küld a kiadó hivatal.

Elesett hősök.

Adler Károly hdgy 22tvadzlj
Bálint Flóris szds 6hgye
Baly László hdgy 68gye
Benda János hpd 4gye
Benda József hdgy 19Lstgye
Beneder József hdgy 86gye
Bon Adolf hpd 25tvadzlj
Bösz Ferenc szds 26gye
Bradác Ferenc hdgy 23Lgye
Brinsek Bogumil hdgy 22gye
Brunner Ernő zls 25tvadzlj
Bukovsky Péter szds 29hgye
Bukowsky János szds 21gye
Butula Antal szds 90gye
Cermák József fhd 24gye
Cermák Lajos hdgy 21gye
Cerwenka Rezső fhd 9gye
Eseh Albert dr. hdgy 68gye
Danko Miksa szds 8gye
Danzinger Károly alezr 6hgye
Deutsch hdgy 30Lstgye
Dimitrievics Milenko fhd 6hgye
Dusek hdgy 30Lstgye
Ecker Erich zls 17tvadzlj
Eckhart György alezr 13Lstgye
Borostyánkővi Egan Albert hdgy 11tvadzlj
Ehrlich Alfréd fhd 1ule
Eiche Henrik fhd 88gye
Endrei Gyula hdgy 52gye
Ettl Pál zls 37Lstgye
Feuer József szds 19Lgye
Fiala Károly szds 4bhgye
Flassig József fhd léghajó oszt 4. vtze
Földes Emil hpd 29hgye
Fünkh Ottó szds 50gye
Galus Artur hdgy 90gye
Gefing Alfonz fhd 37Lgye
Georgievic Manfred fhd légh oszt 28tvadzlj
Ghelleri Miksa szds 76gye
Goldstein Károly dr. hdgy 13tvadzlj
Grauer Lajos hpd 101gye
Gröschl hdgy 15táe
Grygar József hdgy 17Lgye
Gubatta Rezső hdgy 11tte
Gussich Leó szds 22tvadzlj
Habtmann József szds 3gye
Hackl Nándor hdgy 28Lgye
Hallama Egon zls 13ule
Heissiger Emil fhd 20gye
Hoffmann Albert hdgy 8gye
Hofmann Othmar szds 63gye
Hollo (He'movics) Aron zls 101gye
Horacek Károly hpd 100gye
Horváth Andor zls 68gye
Hübner Ede hdgy 10Lstgye
Hurych Károly szds 24gye
Incze Zoltán szds 26gye
Jannusch Ottó hdgy 30Lstgye
Jelinek Sándor hdgy 19Lstgye
Jelocnik Frigyes szds 1bhgye
Juhász Szilárd szds 29hgye
Kaden Róbert szds 15táe
Kaiser Alfréd fhd 31gye
Kallab Ottó alezr 50gye
Kallab Viktor szds 52gye
Kamaryt Ferenc dr. hpd 23gye
Karsay Alexius hdgy 29gye
Kasik Innozenz hpd 16tvadzlj
Kaspár Ferenc hdgy 30Lstgye
Kemény Miksa zls 68gye
Kern Antal hdgy 10Lstgye
Kerschbaum Antal fhd 10Lstgye

Kiss Albert hdgy 29gye
 Kleiner Henrik hdgy 30Lstgye
 Klement Alfons szds 58gye
 Kohorn Ernő hdgy 86gye
 Köllner Rihárd zls 8gye
 Konyovics Zsarko hdgy 5hgye
 Kortsák Vilmos őrn távb ezr
 Kovács Jenő dr hdgy 5gye
 Kövér Albert hpd 25gye
 Kragura Károly hdgy 19Lstgye
 Krainz Ede szds 84gye
 Kralicek Ferenc hdgy 84gye
 Krampota Ferenc hdgy 72gye
 Kraus Hugó hdgy 30Lstgye
 Kräutner Albert őrn 65gye
 Krizs Jaroslaus hdgy 86gye
 Lamm Hugó szds 86gye
 Larchec Gusztáv szds 86gye
 Lengauer Gottfried hdgy 2Lstgye
 Lengsfeld Károly dr. hdgy 13Lstgye
 Lepsa Ferenc hdgy 30Lstgye
 Leuprecht Emánuel őrn 1tiroli vade
 bernstett Liel Ferenc szds 90gye
 Lihotzky Alfréd hdgy 90gye
 Lilleg Ervin hdgy 27gye
 Lindner Gusztáv fhd 80gye
 Lopatynski Leon zls 19Lstgye
 Luka Oszkár fhd 62gye
 Maczák György hpd 101gye
 Marvánék Ferenc hdgy 28Lstgye
 Matavovsky Gábor hdgy 26gye
 Maurer János zls 50gye
 Mayer Antal zls 72gye
 Mészáros József alezr 51gye
 Miklós József állatorvos 3htae
 Misar Károly hdgy 6gye
 Möller Nándor hpd 10Lstgye
 Molnár Mihály hpd 52gye
 Morbitzer Rezső zls 8gye
 Morocz Károly hdgy 52gye
 Moutschka József hpd 22gye
 Mühlbacher Albert hpd 18tvadzlj
 Müller Gusztáv hdgy 10Lstgye
 Nader Hugó hdgy 13Lstgye
 Nagy Sándor dr. hdgy 11tvadzlj
 Nagy Zsigmond hdgy 25gye
 Načesta Károly őrn 4gye
 Nenicka János hdgy 9gye
 Novák Pál hdgy 4bhgye
 Odry János hdgy 52gye
 Ort Vencel alezr 22tvadzlj
 Ottenschläger János hdgy 88gye
 Otto Viktor hdgy 30Lstgye
 Panhans Endre hdgy 30Lstgye
 Paul Ferenc hdgy 30Lstgye
 Perko József alezr 31gye
 Perl Emil szds 23Lgye
 Pfarr hdgy 30Lstgye
 Philippi Gyula hdgy 25tvadzlj
 Picek Ferenc hdgy 58gye
 lovag P. skorowicz-Litynski Longinius fhd
 90gye
 Pohl Oszkár hdgy 28Lstgye
 Poppe Alfréd hpd 57gye
 Potány Gyula fhd 52gye (Podány hdgy*)
 Prilisauer Miksa hpd 25gye
 Rakovsky Kálmán hdgy 25gye
 Reimer József fhd 28Lstgye
 Rippl Dezső hdgy 76gye
 Rokyta Adolf hdgy 24gye
 Rosandic Milán hpd 70gye
 Rudznski Stanislaus szds 9gye
 Sába Ferenc zls 21gye
 Sardelic Jenő fhd 23Lgye
 Scheible Ottó szds 76gye

Schimmerling Miksa hdgy 13Lstgye (vafo-
 színüleg halott)
 Schlesinger Hugó hdgy 16tvadzlj
 Schmidl Alfréd fhd 21gye
 Schmidt Károly hpd 14tae
 Schmidt Vilmos szds 63gye
 Schwarzer Adolf hdgy 30Lstgye
 Seiwert Károly hdgy 50gye
 Simml János hdgy 4bhgye
 Smejbidi Antal szds 74gye
 Spenner (?) zls 84gye
 Sramek Antal fhd 25tvadzlj
 Steiner Miksa hdgy 30Lstgye
 Stepanek Károly zls 88gye
 Stern Lázár dr. ezr orv 19Lgye
 Strache Adolf fhd 27gye
 Straner Gyula hdgy 26gye
 Stumpf Miksa hdgy 90gye
 Sturm Gusztáv őrn 35gye
 Süss Sándor őrn 19Lgye
 Székely Jenő zls 6hgye
 Székelyhid Jajos zls 50gye
 Szemere Bertalan hdgy 25gye
 Takáts Gyula hdgy 72gye
 Tamaschekefalvi Antal fhd 31hgye
 lovag Thelen Frigyes szds 15tae
 Tisch Vilmos szds 27gye
 Tobek Jaroslav hpd 21gye
 Tongel Rezső hdgy 30Lstgye
 Uitz Antal hdgy 101gye
 Unterstab Ferenc hpd 27gye
 Ványa Odön szds 29hgye
 Vetro József zls 68gye
 Villányi Ambrus hdgy 25gye
 Wagner Felix alezr 27tae
 Weichselberger Károly fhd 25tvadzlj
 Wenzlik Ferenc 9gye
 Wertheim József őrn 52gye
 Winkelmayer Ferenc (Winkelmayer Rezső?)
 hpd 27gye
 Winter Rezső hdgy 28Lstgye
 Winterhalder Hermann lovag őrn 3utász ezr
 Winternitz Frigyes dr. 10Lstgye
 Wodicka József zls 84gye
 Wolf Engelbert fhd 92gye (léghajós oszt.)
 Worell Ferenc dr. hdgy 32Lstgye
 Worell Károly szds 8gye
 Writzl Antal szds 27gye
 Zaufall Henrik zls 90gye
 Zeller János hdgy 27gye
 Zerbs János zls 45gye

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

Kirner József, Losonc. Levélben válaszolunk. — W. L., Komárom, Dr. K. I. szolgabíró, Felsőőr, Dr. J. Cs., Nemetujvár, S. P., Budapest, R. P. joghallgató, Szentlélek. Katonai tanácsadó rovatunkban válaszolunk. L. K. főhadnagy, Csepreg. Értékes tapasztalatairól további dolgozatokat kérünk. — P. R., Balassagyarmat. Boroevics Szvetozár kassai hadtestparancsnok gyalogsági tábornokká 1913 május 1-ével lett kinevezve. — Sz. I. főhadnagy, Temesvár. Az itteni főposta igazgatóságtól nyert értesítésünk szerint az eljárás teljesen szabálytalan volt, mert a visszaküldés okát a tábori postahivataloknak fel kell tüntetni.

Lapunk egyes példányai a m. kir. államvasutak pályaudvarain is kaphatók.

Felelős szerkesztő:

Dr. SIMON ELEMÉR országgy. képviselő.

A lapot a „Külügy—Hadügy” lapvállalat r-t. adja ki.

Merkantil-nyomda (Havas és Lehner) VIII., Nemet-utca 27.

Tennis-rakettek, sport-eszközök, lovaglő- és sétabotok, tajték és borostyán dohányzószerek, önborotváló és hajnyíró gépek, zsebkészek, fésűk és kefék nagy választékban

HUBER J.

műsztergályos játék-áruházában
BUDAPEST, BAROSS-UTCA 47
 Árjegyzék bérmentve.

Poloskairtást

jótállással. Padló beecszést, acélforgácsolást, festést, mázolás, tapétozást olcsón vállal

Fuchs Budapest, Szondy-u. 37.
 Telefon 102-36.

Tiszteknék 10 százalék engedmény.

Telefonszám: József 36-46.

Szenes László

festék, kence, máz, kefe és háztartási áruk gyári raktára

Budapest, VIII. kerület
 József-körút 72. szám.

A PÓTTARTALEKOSI SZOLGÁLAT ELNYERÉSE ÉS NÖSÜLÉSI ÜGYEK

Irta **Dr. Sajgó Jenő** nyug. főhadnagy.

Ára 1 korona 40 fillér.

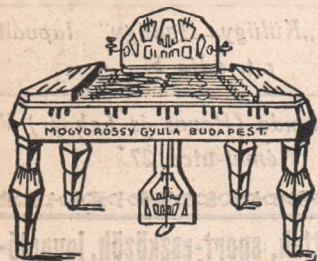
Kapható a kiadóhivatalban.

Dusan felszerelt raktár a borotváláshoz szükséges cikkeknek: GILLETTE önborotváló készülékek eredeti pengékkel. Más szerkezetű angol és német eredetű borotváló készülékek igen jó minőségben: 8—10 koronáig. Kitűnő valódi angol és Solingeni borotvakések és fenő szijak 3—8 koronáig. GOLGATE és egyéb borotváló-szappanok és krémek, ecsetek stb. jutányos árban

Dankovszky István

Budapest V., József-tér 8.

Cimbalom

Legujabb szabad. aczélszerkezettel, részleire is. Csodaeős, tiszta hang. **GRAMOFON** (beszélőgép) 25 k. s feljebb. Hozzá: Fedák Sári, Király, Rózsa, Berezel, Bónai, Caruso-tól legszebb lemezek 2 korona 50 fillér. **Hegedűk** világ-hírű mesterek hű utáizatai.

Számos kitüntetés jó munkáért.

Fuvolák, tárogatók, citerák, harmonikák stb. Hurok. Javítás műterem stb.

Mogyorossy Gyula

kir. szab. hangszergyár, Budapest, VII., Rákóczi-ut 17. — Árjegyzék ingyen.

Misoga Sándor

cs. és kir. udvari szállító
katonai szabó

Budapest IV.,

Váci-utca 36. Klotild-palota.

.. Telefonszám: 916. ..

Elsőrendű
látható írás

Ujlaki-írógépek

a legmodernebbek. Katonai és polgári hatóságok közkedvelt írógéptypusa. **Dijmentes bemutatás országszerte.** Árjegyzék ingyen. **Részletfizetésre is.** Tel. 122-60.

UJLAKI-ÍRÓGÉPTELEP Budapest Erzsébet-körút 28.
1897. óta az írógépszakmában.

HERMES

MAGYAR ÁLTALANOS VALTO-
ÜZLET RÉSZVÉNY-TARSASÁG

BUDAPEST IV.

Koronaherceg-u. 5 (Hermes-udvar).

Fiókpénztárak: V., Nádor-u. 5. (Tőzsepalota); VII., Rákóczi-ut 20.; VII., Baross-tér 16. szám. — **Wien-i fiók:** I. Stock im Eisenplatz 3. (vorm. Felix Epstein).

Foglalkozik katonai házasági óvadások beszerzésével és az e célra szükséges okmányok megszerkesztését és benyújtását díjmentesen végzi el.

HUNGÁRIA BANK R.-T.

BUDAPEST, IV. KER., KORONAHERCEG-UTCA 18.

Igazgatóság: Gróf Sztáray Sándor elnök, gróf Cagninacci Hyacinthe alelnök, báró Gerliczy Ferenc alelnök, gróf Zichy Géza Lipót alelnök, gróf Apponyi Gyula, Beniczky Ödön, gróf Cagninacci Pál, gróf Erdődy Sándor, báró Wulf de Flotow, báró Hatvany Károly, dr. Lippmann Frigyes, Mannberger Nothomb Albert, dr. Pekár Imre, gróf Choiseul-Praslin Gabriel, báró Prónay Szilveszter Gábor, Schleifer Bretislaw, gróf Seher-Thoss Béla. *Ugyvezező igazgatók:* dr. Aczél János, Walder Béla. *Céggvezetők:* Horvatovics Ferenc, Lakatos Oszkár.

Bankosztály. Gabonaosztály. Műszaki osztály.
♦♦ **Mezőgazdasági osztály. Vasuti osztály.** ♦♦

Fogak és fogsorok

aranykoronák, aranyhidak, teljesen szájpaddás nélkül, melveket nem kell és nem lehet a szájból kivenni, rágásr, beszédre azonnal használhatók. 24 órán belül elkészülnek. Vidékiek megvárhatják. Teelis 10 évi írásbeli iótállás. Igen mérsékelt árak. Foghuzás, gyökérhuzás, fogtömések (plombák), beteg fogak gyógvitása stb. Tömések aranyból, platinából, porcellánból stb.

Barna I. fogorvosi és technikai rendelő-inté-
zete Budapest, Erzsébet-körút 54. fsz.

A Külügy-Hadügy

eddig megjelent negyvenhárom számát

4 korona

előzetes beküldése ellenében bér-
mentve küldi meg

a kiadóhivatal.